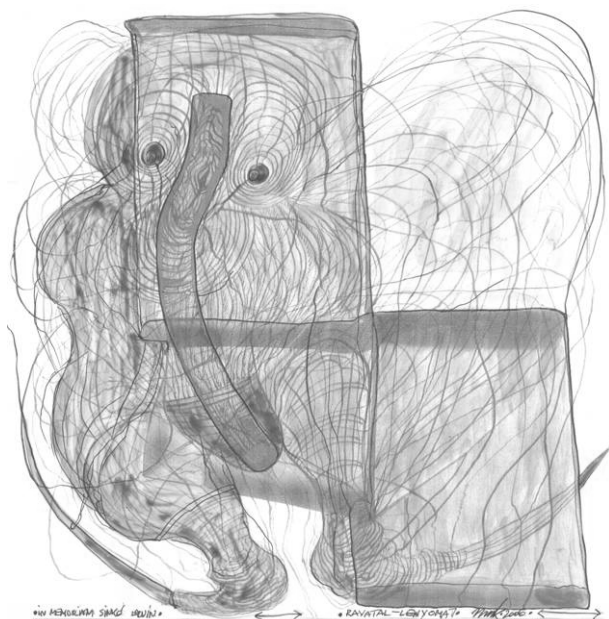

a kommunista költő kapcsolatát öntudatlanul is saját József Attila-képükhöz, az aktuális idolhoz igazítják” – írja Lengyel András (168–169). Ezután nem várná az olvasó, hogy a könyv szerzője kétszeres szájhagyományra hivatkozzék: „Márkus László pl. Agárdi Ferencről úgy hallotta [...]” (191). Az életrajz és szöveg kapcsolatának megállapításában is van némi inkonzekvencia. Lengyel András egyszerre állítja, hogy „külső életrajzi adat és szöveg a valóságos gondolkodástörténeti folyamatban mindig összetartozik” (13) és hogy „bár [a költő] különböző időpontban írott analitikus szövegei telítve vannak ’ödipális fantáziákkal’ – ezek az édesanyjával kapcsolatos szövegrészek többnyire nem empirikus realitások közvetlen dokumentumai, hanem elméletileg orientált konstrukciók” (199).

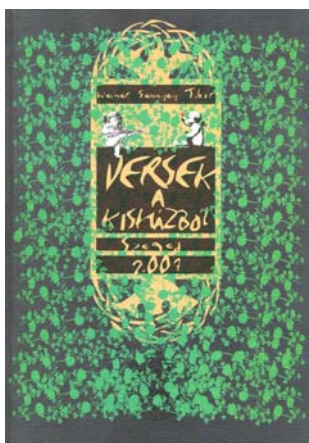
Mindezek csupán az én észrevételeim. Bizonyára nagyon sokféle olvasói reakciót fog kiváltani ez a tanulmánykötet, amiben persze nem kis része lesz a könyv nagyfokú személyességének. Azonban az olvasói viszonyulások irányától függetlenül, a tanulmánykötet mindenképp rá fogja irányítani a figyelmet a költő értekező prózájára, ugyanis ennek ismeretében érdemes helyeselni, továbbgondolni, vagy kétségbe vonni a tanulmánykötet szerzőjének állításait. A könyv meg fogja növelni az érdeklődést a költő értekezői munkássága iránt, ami előfeltétele annak, hogy Lengyel Andrásnak az értekező próza felértékelésére vonatkozó kívánsága teljesülhessen.

Fuchs Anna

A versek a kisházban születnek

WEINER SENNYEY TIBOR: VERSEK A KISHÁZBÓL

Irodalmi Jelen Könyvek
Arad, 2007
92 oldal, 1980 Ft

Új kötettel, új versekkel ismerkedni több nézőpontból lehet. Bizonyos előfeltételezések, előzetes tudás birtokában. A másik út a tabula rasa, de hát melyikünk is tud teljesen elvonatkoztatni előzetes ismereteinek vonatkozó elemeitől?! Ilyesformán nehéz lesz a jelentéspotenciálok lemorzsolása, ám könnyebb lenne az indulás abban az esetben is, ha kötetek tucatjai állnának az új kötet háttérében. Weiner Sennyey Tibor új köteténél – fiatal korára való tekintettel is – nincs erre mód, mivel a költő második kötetéről esik alább szó.

A címadás gesztusával a költő megadta a versek születésének helyét, a kisházat, s ez már a kötet kézbevételekor bensőséges hangot sugall. Ritkán találkozhatunk olyasfajta őszinteséggel, mikor a költő, író megosztja leendő olvasóival írásának legszemélyesebb tényét. A versek ihletésének helye, a papírra vetés, a keletkezés szűkített megnevezése kevésbé tipikus jellemvonás, ám megelőlegezi költő és olvasó remélt és áhított bizalmas viszonyát. Hasonlóan bensőséges az az információ is, hogy a keletkezés dátuma

mellett a hét napjának neve, néhol napszakja is szerepel a versek mellett. E feleslegesnek tetsző, túlzásba vitt részletezés – hasonlóképp, mint a címadás is – tovább szűkít(het)i az értelmezést a keletkezéstörténet egy újabb darabjának megadásával.

Személyes e címadás, s mint a kötet további vizsgálatánál is látni fogjuk, a magát költőnek és alkímistának nevező Weiner Sennyey első kötete, *A természettel való kapcsolat újragondolása* (2005) és a kisházból származó versek is egészen személyes hangvétellel jellemezhetők. Az első kötet alaptézisét Kelemen Zoltán, az első kötet kritikusa a lényegiségében fogalmazta meg: „Kevesen képesek a gyermekkor elvesztésének élményét műalkotással érlelni. Főképpen, ha az élmény még közeli.”. Az ősi mítoszokhoz való visszatérés, azok jelenbe transzformáló alapgondolata, az Árkádia-mítosz újratertemzésének tézise a költő inspiráló gondolata. E filozófiai és lételméleti kérdéseket boncolgató kötetet az olvasóközönség oly kíváncsian fogadta, hogy annak legékesebb bizonyítéka a sikeres könyvbemutatók sora, illetve a 2005 legjobb első kötetének járó Gérecz Attila-díj.

A *Versek a kisházból* fedőlapjának elemzésére, kommentárjára is muszáj időt szakítanunk, mivel a költő által tervezett borítónak több hangsúlyos, a címhez hasonlóan a kötetet pozicionáló eleme van. A lóherék mellett megjelenő puttók – félszárnyal – szimbolikus jelentéssel bírnak, s a központozás hiányához hasonlóan különösen szokatlan elemei a puttóábrázolásnak. A félszárnyú puttó a repülés lehetőségét és mégis lehetetlen voltát

jelzi. A társak utáni vágy már a költő önnarrációjában megjelenik, ugyanis a felszárnyukat szeggett puttóknak a repüléshez társakra van szükségük. Költő és olvasó összekapaszkodásához, együttműködéséhez hasonlóan.

A kötetet átlapozva feltűnő, hogy bár vannak kérdő- és gondolatjelek, továbbgondolásra serkentő ponthármasok, ám a versek többsége nélkülözi a központosítást. Így új értelmezési horizontot nyitnak azáltal, hogy az olvasóra bízzák az írásjelek helyének megkonstruálását. Tipográfiai megállapítás a központosítás hiánya, s ehhez hasonló a versek első soraiban lévő egyes szavak, kifejezések NYOMTATOTT BETŰVEL szedése. Azon szavaké, melyek az első sorban megegyeznek a címmel. E gesztust többféle megközelítéssel is értelmezhetjük. Az egyik mód az, hogy kreativitáshiánnyal illetjük a költőt, a másik pedig az, hogy a kettős kijelentéssel nyitó versek mind-mind a megerősítést, a hangsúlyozást erősítik. Itt nyilvánvalóan a hangsúlyozásról, a címbéli kijelentések súlyára való figyelemfelhívásról van szó.

A kötet *Ébredéskor* című versét vizsgálva a fény, mint a tökéletesség és életenergia forrása, szimbóluma jelenik meg. Paranomáziakusan olvasva az „*Engedem a fényt az ablakon át*” sort a *fényt* szóban tiszta paranomáziaként találjuk meg az én-t. Érdekesebb e feltevés, ha a „*Miképpen nem az enyém a fény*” sort olvassuk, ugyanis ilyesformán „*nem az enyém az én*”-re „fordíthatjuk”. Ezzel azt a meditatív értelmezést, az én megtalálása, a belső harmónia utáni vágyat érzékelhetjük, melyet a füstölő, a várakozás, az ébredés szavak előlegeznek meg. Az ébredés szó a hamvasi terminológia szerinti éberséggel mutat egyezést, s az ébredező én éberségre való vágya, vágyakozása jelenhet meg így. E gondolatmenet igazolását a vers következő két sorával látom igazolhatónak: „De kitérhetem az ébredést / És felszabadíthatom a színes fényt.” Az ébredező tudat kitérésével felszabadítani a színes én-t, megfelelő zárása annak a versnek, mely az *Engedem a fényt az ablakon át* sorral tereli meditatív síkra az írást, teremt bizonyos kapcsolatot keleti és nyugati kultúrkör között.

A kötet tudatos szerkesztésére, a kötetkompozícióra utal, hogy a versek nemcsak megírásuk kronologikus sorrendjében sorakoznak egymás után, hanem bizonyos művek keretét alkotnak. A mai napig vitatott kérdés, hogy a szépirodalom mely szegletében van helye a vulgáris szavaknak, kifejezéseknek. Magam részéről arra az álláspontra helyezkedem, hogy vannak olyan stíluselemek, oly szöveggörnyezet, amely „elbírja” a vulgaritást, ám vannak olyan szöveghelyek, melyekbe egyáltalán nem illenek a szexualitásra, nemiségre utaló és e tárgykörbe tartozó szavak. A kisházban született versek között lehet helye a szexualitásnak, mégpedig azért, mert minden bizonnyal a költő ilyesfajta élményeinek többek között a kisház falai lehettek színhelyei. Ám mindezek ellenére a kötetben túlnyomó részben szereplő versek közé nem illik pl. *A bort ittam az éjjel* című alkotás, melyet „a sennyey Weiner” is – e versre Petrusnak reflektáló – „polgárt pukkasztok” szószerkezettel illet. Zseniális a felismerés, mikor a férfilelket – hűtlen, pajzán szerető imádata esetén – ősidők óta emésztő problémát a „S békére nem lel a férfi kinek nejét az utca baszsa...” sorban fogalmazza meg, ám ezen imént zseniálisnak nevezett soron kívüli versbéli megállapítások már a polgárpukkasztás olyasfajta magaslataiba emelkednek, melyek erőltetettnek hatnak. Annak ellenére, hogy univerzális párkapcsolati problémákat igyekeznek megfogalmazni modernkori köntösben. E vers azon költemények egyike a kötetben, amelyek keretét alkot. A keret másik alkotórésze *A felolvasásról* című, melynek meg-